

แนวคิดในการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้

ผศ.ดร.ชาตรี เกียรติธรรม

ในความหมายที่คนส่วนใหญ่เข้าใจกันมาแต่เดิมนั้น การประเมินผล เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้น ภายหลังจากกิจกรรมการเรียนรู้ แต่หลักสูตรแบบอิงมาตรฐานมุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จนปรากฏเป็น คุณสมบัติเด่นชัดในตัวผู้เรียนไปอย่างยั่งยืนและนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในชีวิต ดังนั้น การจัดการ เรียนรู้จึงควรให้อยู่ในสภาพจริงให้มากที่สุด เมื่อการจัดการเรียนรู้เป็นไปตามหรือสอดคล้องกับสภาพ จริง (Authentic learning) แล้วการประเมินผลการเรียนรู้ ก็ควรประเมินให้เป็นไป ตามสภาพจริง (Authentic assessment) ด้วย ซึ่งหลักการของการประเมินตามสภาพจริง นั้นถือว่าการประเมินผลกับการ เรียนรู้เกิดขึ้นอย่างผสมผสานกัน กล่าวคือ เมื่อมีกิจกรรมการเรียนรู้ผู้เรียนก็จะได้แสดงพฤติกรรมต่างๆ ออกมา ซึ่งเป็นข้อมูลที่ใช้ประเมินตามสภาพจริงได้ในทันที ด้วยเหตุดังกล่าวการประเมินจากการปฏิบัติ จริงจึงมีความสำคัญมากขึ้น

การวัดและประเมินตามสภาพจริง เป็นกระบวนการวัดผลการเรียนรู้ตามแนวทาง 3 ประการ คือ

1. วัดครบถ้วนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ได้จริง

วัดความสามารถทางความรู้ ความคิด ได้จริง (Cognitive Ability)

วัดความสามารถในการปฏิบัติได้จริง (Performance/Practice Ability)

วัดคุณลักษณะทางจิตใจได้จริง (Affective Characteristics)

2. วัดได้ตรงความเป็นจริง คือ สิ่งที่วัดได้นั้นเป็นข้อมูล เป็นการแสดงพฤติกรรมที่สะท้อน ความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ทั้งความสามารถทางความรู้ ความคิด ความสามารถในการปฏิบัติและ คุณลักษณะทางจิตใจ มีความคลาดเคลื่อนผิดพลาดน้อยที่สุด ไม่เปิดโอกาสให้ผู้ใดด้วยความสามารถได้ คะแนนสูง ตัดความผิดพลาดที่ผู้มีความสามารถสูงกลับได้คะแนนน้อย

3. เลือกรร คัดค้นเครื่องมือและเทคนิคการวัดผลที่เป็นการวัดพฤติกรรมที่แท้จริงที่ แสดงออกซึ่งความสามารถของผู้เรียน (Ability to do) ซึ่งอาจได้จากการสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน สังเกต จากการปฏิบัติภาระงาน (Tasks) ที่จัดให้ปฏิบัติในสถานการณ์ที่ผู้สอนจะกำหนด สังเกตจากร่องรอย หลักฐานผลการปฏิบัติภาระงานของผู้เรียน เป็นต้น

อย่างไรก็ตามในการวัดและประเมินตามสภาพจริงนั้น มีข้อควรคำนึงดังนี้

1. การออกแบบการวัดและประเมินตามสภาพจริง ควรแปลความหมายของจุดประสงค์ การเรียนรู้ที่ต้องการจะวัดว่า “การเรียนรู้มีคุณสมบัติตามจุดประสงค์นี้ครบถ้วนจริง เขาควรมีพฤติกรรม การแสดงออกอย่างไรที่ต่างจากพฤติกรรมของผู้ขาดคุณสมบัติตามจุดประสงค์นี้”

2. การแปลจุดประสงค์การเรียนรู้ออกเป็นภาระงานที่ผู้เรียนจะต้องปฏิบัติในกิจกรรมการเรียนรู้การสอนแต่ละคาบ จะช่วยลดภาระการสร้างแบบวัดแบบประเมินของผู้สอนลงได้ เพราะผู้สอนเพียงแต่จัดระบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการแสดงออกของผู้เรียน ตรวจสอบผลงานการฝึกปฏิบัติ บันทึกลงระบบระเบียบก็จะช่วยการวัดการประเมินได้

3. การใช้วิธีกำหนดผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็ก ให้หมุนเวียนกันทำหน้าที่ประสานงานกลุ่ม ผสมผสานกับการกำหนดเกณฑ์การวัดการประเมินในแต่ละชิ้นงาน หรือภาระงานให้ชัดเจน ผู้สอนจะสามารถให้มีการวัดและการประเมินกันเองในกลุ่มได้ โดยผู้สอนทำหน้าที่ติดตามประเมินการประเมินของผู้เรียนเป็นครั้งคราวจะช่วยทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมากขึ้น

วิธีการประเมินผลการเรียนรู้

การประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวการปฏิรูปการศึกษาเน้นการประเมินตามสภาพจริง มีวิธีการดังนี้

- 1) สังเกตการแสดงออกเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม
- 2) ชิ้นงาน ผลงาน รายงาน
- 3) การสัมภาษณ์
- 4) บันทึกของผู้เรียน
- 5) การประชุมปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างผู้เรียนและครู
- 6) การวัดและประเมินผลภาคปฏิบัติ (Practical assessment)
- 7) การวัดและประเมินผลด้านความสามารถ (Performance assessment)
- 8) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้โดยใช้แฟ้มผลงาน (Portfolio assessment)
- 9) อื่นๆ

จะเห็นได้ว่าการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงต้องใช้วิธีการที่หลากหลาย มิได้จำกัดอยู่แต่เฉพาะการประเมินโดยใช้แฟ้มผลงานเท่านั้น หรือกล่าวได้ว่าการประเมินโดยใช้แฟ้มผลงานเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินตามสภาพจริง และควรเข้าใจว่าการประเมินตามสภาพจริงให้ความสำคัญกับการประเมินผลการเรียนรู้ที่ต้องกระทำควบคู่ไปกับจัดการเรียนรู้ ดังนั้น การประเมินจากการปฏิบัติงานจึงเป็นหัวใจของการประเมินตามสภาพจริง หลักฐานหรือร่องรอยของการปฏิบัติงาน รวมทั้งบันทึกความรู้สึคนึกคิดที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน ฯลฯ ที่รวบรวมไว้ ซึ่งเรียกว่าแฟ้มผลงาน จึงเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญของการประเมินตามสภาพจริง

ในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่สะท้อนถึงความสามารถจริงของผู้เรียนนั้น จะเห็นได้ว่าการวัดและประเมินผลภาคปฏิบัติ ด้านความสามารถ และโดยใช้แฟ้มผลงาน มีความสำคัญยิ่ง ซึ่งข้อมูลที่นำมาใช้ในการประเมินต้องมาจากแหล่งที่หลากหลาย เช่น จากผลงานการทำแบบฝึกหัดหรือโครงการ

จากการสังเกต จากการสัมภาษณ์ จากการสอบในลักษณะต่างๆ และจากการบันทึกของผู้เรียน ผู้สอน ผู้ปกครอง เป็นต้น

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการประเมินผลการเรียนรู้

ผู้มีหน้าที่ในการประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวการปฏิรูปการศึกษา มีขอบเขตครอบคลุมตัวบุคคลกว้างขวางกว่าการปฏิบัติแต่เดิมที่เน้น ให้ผู้สอนเป็นผู้ประเมิน ซึ่งควร ประกอบด้วย ตัวผู้เรียน เพื่อนของนักเรียน ครูผู้สอน พ่อแม่ผู้ปกครองของนักเรียน และผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ (ถ้ามี) เช่น บุคคลผู้เป็น ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือ วิทยากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือรับรู้การปฏิบัติงานของผู้เรียน เป็นต้น บุคคลต่างๆ เหล่านี้อาจมีบทบาทและความสำคัญในการประเมินตามสภาพจริงแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าบุคคลดังกล่าวมีส่วนเกี่ยวข้องกับผลการเรียนรู้ที่ประเมิน มากน้อยเพียงไร ซึ่งควรพิจารณาเป็นกรณีๆ ไป

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่า การประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวการปฏิรูปการศึกษา นั้น ให้ความสำคัญกับการประเมินตามสภาพจริงในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มุ่งสู่การพัฒนาผู้เรียนให้มี คุณลักษณะ 3 ด้านอย่างเป็นบูรณาการกัน ทั้งด้านความรู้ ความคิด ด้านทักษะกระบวนการ และด้านเจตคติ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม ภายใต้มาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดขึ้นตามธรรมชาติของกลุ่ม สาระการเรียนรู้ต่างๆ ทำการประเมินอย่างต่อเนื่อง ด้วยวิธีการที่เข้าถึงสภาพจริงของการเรียนรู้โดยอาศัย ผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย รวมทั้งตัวผู้เรียนเองด้วย และมุ่งใช้ผลของการประเมินเพื่อการพัฒนาและการ ปรับปรุงผู้เรียนเป็นสำคัญ

วิธีการให้คะแนนในการประเมินตามสภาพจริง

การประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวการปฏิรูปการศึกษาให้ความสำคัญค่อนข้างมากกับการให้คะแนนแบบ รุบริก (Rubric scoring) ซึ่งมีความเป็นปรนัยสูง และใช้ประโยชน์ในด้านการให้ข้อมูลป้อนกลับได้ดี แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าในการประเมินจะต้องใช้การให้คะแนนแบบรุบริกเสมอไป เนื่องจากในการประเมินบางกรณี เช่น การสอบด้วยข้อสอบแบบปรนัย อาจต้องใช้การให้คะแนนแบบ ถูกผิดชัดเจน (ระบบ 0-1) การประเมินคุณภาพหรือคุณลักษณะบางอย่างอาจใช้มาตราประมาณค่า (Rating scales) เป็นต้น วิธีการให้คะแนนแบบต่างๆมีดังนี้

1. **การให้คะแนนแบบไม่ชัดเจน (ตามใจผู้ประเมิน)** เช่น ในการตรวจให้คะแนน โครงงาน หรือเรียงความหรือชิ้นงานหรือรายงานหรือข้อสอบอัตนัย ฯลฯ ถ้ากำหนดคะแนนเต็มเป็น 10 คะแนน ผู้ตรวจอาจใช้เกณฑ์ในใจ ซึ่งเป็นไปตามอคติของผู้ตรวจ ตัดสินให้คะแนนตามที่เห็นสมควรเป็น 0, 5, 8 คะแนน เป็นต้น จึงมีแนวโน้มที่จะเกิดความลำเอียงได้ง่าย การให้คะแนนเช่นนี้เป็นการยากต่อการแปลความหมายหรือกล่าวได้ว่า ขาดความเป็นปรนัย (Objectivity) เป็นอย่างยิ่ง

2. **การให้คะแนนแบบถูกผิดชัดเจน** เช่น ในการตรวจข้อสอบแบบปรนัย เมื่อตอบถูกต้องเลยก็ได้คะแนนเต็ม แต่เมื่อตอบผิดก็ไม่ได้คะแนนดังที่ใช้ในการตรวจข้อสอบแบบถูกผิด แบบจับคู่ หรือแบบตัวเลือก เป็นต้น

3. **การให้คะแนนแบบมาตราประมาณค่า (Rating scales)** เป็นการให้คะแนนตามช่วงของความถูกต้องของคำตอบ หรือการแสดงพฤติกรรม หรือคุณภาพของชิ้นงาน เช่น ในมาตราประมาณค่า 5 ช่วง หรือ 3 ช่วง ฯลฯ เมื่อตอบถูกมากที่สุด หรือแสดงพฤติกรรมบ่งชี้มากที่สุดหรือชิ้นงานมีคุณภาพมากที่สุด จะได้ 5 คะแนน หรือ 3 คะแนน ลดหลั่นลงไปตามลำดับจนถึง 1 คะแนนเมื่อตอบถูกต้องน้อยที่สุด หรือแสดงพฤติกรรมน้อยที่สุด หรืองานมีคุณภาพน้อยที่สุด เป็นต้น การให้คะแนนวิธีนี้มีความเป็นปรนัยมากขึ้นแต่ยังไม่สมบูรณ์ที่จะให้ข้อมูลป้อนกลับในเชิง “คุณภาพ” ว่าส่วนที่บกพร่องไปนั้นคืออะไร

4. **การให้คะแนนแบบรุบริก (Rubric)** รุบริก หรือเกณฑ์ระดับความสามารถเป็นสิ่งที่ครูและผู้เรียนตกลงร่วมกันว่าจะใช้ในการประเมินกิจกรรมหรืองานต่างๆที่นักเรียนสร้างขึ้น เป็นข้อตกลงที่ผู้เรียนรู้ว่า นี่คือการเป้าหมาย หรือจุดหมายของการปฏิบัติงานนั้น รุบริกเป็นวิธีการให้คะแนนที่ใช้หลักการของมาตราประมาณค่า ประกอบกับการพรรณนาคุณภาพ กล่าวคือ แทนที่จะใช้ตัวเลข เช่น 5 - 4 - 3 - 2 - 1 หรือ 3 - 2 - 1 ฯลฯ (โดยมีการแปลความหมายกำกับด้วย) อย่างลอยๆ ก็มีการเพิ่มข้อมูลรายละเอียดว่า คะแนนที่ได้ลดหลั่นลงไปมี ความบกพร่องที่บ่งชี้เป็นข้อมูลเชิง “คุณภาพ” ว่าเป็นอย่างไร ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ผนวกอยู่กับข้อมูล เชิงปริมาณในการให้คะแนนแบบรุบริกนี้ มีประโยชน์ในการให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้ถูกประเมิน ซึ่งเป็นการตอบสนองหลักการของการประเมินผลเพื่อการปรับปรุง

นอกเหนือจากการให้คะแนนด้วยวิธีต่างๆดังกล่าวแล้ว ในการประเมินผลการเรียนรู้ตามแนว การปฏิรูปการศึกษา ผู้สอนอาจใช้ข้อมูลในรูปแบบอื่นๆ เช่น ข้อมูลจากบันทึกต่างๆ รวมทั้งหลักฐาน หรือร่องรอยจากการเรียนอื่นๆ ซึ่งเมื่อต้องการประเมินคุณค่าก็สามารถแปลเป็นคะแนนได้ในภายหลัง

แนวทางการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริก

การให้คะแนนแบบรูบริกเป็นนวัตกรรมการประเมินผลการเรียนรู้ที่สำคัญ เนื่องจาก มีการ กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ไว้ค่อนข้างชัดเจน ทำให้ผู้ประเมินแต่ละคน สามารถให้คะแนนได้ตรงกัน หรือสอดคล้องกันมาก จึงมีความเป็นปรนัยสูงในการตรวจให้คะแนน นอกจากนี้ ผลของการประเมิน แบบรูบริกจะเป็นข้อมูลป้อนกลับที่มีประโยชน์มาก สำหรับผู้ประเมินและผู้ถูกประเมินซึ่งเป็นการ ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ของการประเมินผล เพื่อการปรับปรุง และเพื่อการติดตามพัฒนาการ **ปัญหา** สำคัญของการให้คะแนนแบบรูบริกคือการ **สร้างเกณฑ์ที่เหมาะสม** ซึ่งเป็นปัจจัยหลักของคุณภาพด้าน ความตรง (Validity) ของการประเมิน

ขั้นตอนในการสร้างเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริก

การสร้างเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริก ต้องคำนึงถึงงานที่กำหนดให้นักเรียนกระทำว่าต้อง มีความสำคัญ มีความสอดคล้องระหว่างคะแนนกับจุดมุ่งหมายการประเมิน เกณฑ์ที่สร้างต้องเป็น รูบริก มีความชัดเจน เหมาะสมกับระดับชั้นและควรให้นักเรียนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการสร้าง เกณฑ์การประเมินด้วย

ในการสร้างเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริกนั้น รศ . ดร. ส.วาสนา ประवालพุกษ์ ได้ให้ แนวคิดไว้ว่าควรมีขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดประเด็นในการประเมิน โดยเขียนนิยามปฏิบัติการและความหมายให้ชัดเจน ทั้งนี้ในการกำหนดประเด็นในการประเมินนั้น หากมีการกำหนดองค์ประกอบของงานหรือพฤติกรรมที่มีเป้าหมายของการประเมินไว้แล้วก็ควรใช้องค์ประกอบเหล่านั้นมาใช้เป็นประเด็นในการประเมิน หรือ อาจนำ **คุณภาพหรือปริมาณ** ของ **งานหรือพฤติกรรม** มาใช้เป็นประเด็นในการประเมินก็ได้
2. กำหนดจำนวนระดับ ซึ่งอาจเป็น 5 ระดับหรือ 3 ระดับ แล้วแต่ความเหมาะสม หรืออาจ ใช้จำนวนระดับเท่ากับระดับผลการเรียนที่กำหนดคือ 4 ระดับ (จาก 1 – 4 และอาจกำหนดระดับศูนย์ในกรณีที่ไม่ส่งงานหรือทำไม่ถูกต้องเลย)
3. พิจารณาให้ระดับ 3 เป็นเกณฑ์ที่เป็นไปตามมาตรฐานของหลักสูตร กล่าวคือ สามารถทำได้ตามระดับที่ยอมรับได้ เทียบเท่ากับการปฏิบัติได้เองโดยไม่ต้องช่วยเหลือ
4. พิจารณาให้ระดับ 2 เป็นเกณฑ์ที่ “เกือบผ่าน” คือจะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขอีกเล็กน้อย จึงจะใช้ได้

5. พิจารณาให้ระดับ 4 เป็นเกณฑ์ที่มีคุณภาพสูงกว่าระดับ 3

6. พิจารณาให้ระดับ 1 เป็นเกณฑ์ที่มีคุณภาพต่ำกว่าระดับ 2 ซึ่งนับว่าอ่อนมาก ครูอาจต้องสอนใหม่ ให้งานทำใหม่ (พร้อมทั้งให้คำแนะนำช่วยเหลือ)

7. ทดลองใช้และประเมินความเชื่อมั่นของรูบริก โดยใช้ผู้ประเมิน 2 คนหรือคนเดียว ประเมิน 2 ครั้ง แล้วหาความสอดคล้องของเกณฑ์

สำหรับแนวทางในการเขียนระดับต่างๆนั้น จะต้องพิจารณาตามประเด็นที่กำหนดทั้งหมดว่า ประเด็นใดสำคัญที่สุดและรองลงมา ทั้งนี้ในระดับ 4 นั้นต้องถูกต้องทุกประเด็น ระดับ 3 อาจบกพร่องในประเด็นที่ไม่สำคัญ และระดับ 2 กับ 1 ก็ลดหลั่นกันลงมา ซึ่งมีวิธีการเขียนพอสังเขปดังนี้

วิธีที่ 1 แยกประเด็นพิจารณาออกเป็นประเด็นย่อย แล้วกำหนดเป็นตารางพิจารณาความถูกต้องในแต่ละประเด็น กำหนดระดับคะแนนตามจำนวนที่ปฏิบัติได้ถูกต้อง

ตัวอย่าง กำหนดให้นักเรียนศึกษาว่าผ้า 3 ชนิด ชนิดใดจะซับน้ำได้ดีที่สุด โดยให้อุปกรณ์การทดลองประกอบด้วย หลอดแก้ว ถาด หลอดหยด และตาชั่ง

เกณฑ์การให้คะแนนจะพิจารณาจาก วิธีการ การทำให้อิ่มตัว การพิจารณาผล การชั่ง และการลงสรุปผล

ระดับคะแนน	วิธีการ	การทำให้อิ่มตัว	การพิจารณาผล	การชั่ง	การลงสรุปผล
4	ถูก	ถูก	ถูก	ถูก	ถูก
3	ถูก	ถูก	ถูก	ผิด	ถูก / ผิด
2	ถูก	ถูก	คลาดเคลื่อน	ผิด	ถูก / ผิด
1	ถูก	ผิด	คลาดเคลื่อน	ผิด	ถูก / ผิด
0 ไม่ได้ปฏิบัติเลย / ปฏิบัติผิดหมด					

วิธีที่ 2 กำหนดตามระดับความผิดพลาด โดยพิจารณาความบกพร่องจากคำตอบว่ามีมากน้อยเพียงใด แล้วหักจากระดับคะแนนสูงสุดลงมาทีละระดับ โดยเน้นความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ระดับสูงหรือประยุกต์ความรู้

ตัวอย่าง กำหนดให้นักเรียนทำกล่องสี่เหลี่ยมไม่มีฝาจากกระดาษขนาด 8 x 12 นิ้ว โดยให้ตัดมุมทั้ง 4 ออกเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส ที่มีด้านเป็นจำนวนเต็มของนิ้ว ควรจะตัดออกด้านละกี่นิ้ว โดยให้กล่องมีปริมาตรมากที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนน

- 4 - คำตอบถูก แสดงเหตุผลถูกต้อง แนวคิดชัดเจน
- 3 - คำตอบถูก เหตุผลถูกต้อง อาจมีข้อผิดพลาดเล็กน้อย
- 2 - เหตุผลหรือการคำนวณผิดพลาด แต่มีแนวทางที่จะนำไปสู่คำตอบ
- 1 - แสดงวิธีคิดเล็กน้อยแต่ยังไม่ได้คำตอบ
- 0 - ไม่ตอบหรือตอบไม่ถูกเลย

วิธีที่ 3 กำหนดระดับการยอมรับและคำอธิบาย

ตัวอย่าง การเสนอโครงการศึกษาสภาพความเป็นอยู่ของคน(ลาว , กะเหรี่ยง , จีน ฯลฯ)

ในเมืองไทย

เกณฑ์การให้คะแนน

- 4 - ดีมาก แสดงให้เห็นถึงความเข้าใจสภาพความเป็นอยู่อย่างชัดเจน มีข้อมูลที่สมบูรณ์ และแสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบ และมีความเป็นไปได้
- 3 - ดี แสดงความเข้าใจในสภาพความเป็นอยู่อย่างชัดเจน
- 2 - ใช้ได้ แสดงความเข้าใจในสภาพความเป็นอยู่ไม่สมบูรณ์ ข้อมูลบกพร่อง
- 1 - ใช้ไม่ได้ ข้อมูลไม่ครบถ้วน ขาดประเด็นที่สำคัญ
- 0 - ไม่มีแนวคิดที่ชัดเจน

วิธีที่ 4 กำหนดตามจำนวนครั้งของการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติ หรือจำนวนครั้งของความคิด

การนับจำนวนจะเหมาะกับเกณฑ์การประเมินที่เน้นปริมาณ เช่น การเขียนคำในวิชา

ภาษาไทยไม่ถูกต้อง โดยกำหนดว่าในการเขียนเรียงความ 1 หน้า เกณฑ์เกี่ยวกับการเขียนตัวสะกด การันต์ผิดจะกำหนดดังนี้

- 4 - เขียนไม่ผิดเลย
- 3 - เขียนผิด 1-2 คำ
- 2 - เขียนผิด 3-4 คำ
- 1 - เขียนผิดมากกว่า 4 คำ แต่ยังอ่านรู้เรื่อง
- 0 - เขียนผิดจนอ่านไม่รู้เรื่อง

หรือในการสังเกตพฤติกรรมแสดงออกของนักเรียนในวาระหรือเวลาต่างๆกัน แล้ว
กำหนดว่าจากการสังเกต.....ครั้ง (กำหนดจำนวนครั้ง) เช่น จากการสังเกต 4 ครั้ง หรือกำหนดให้ส่งงาน
4 ครั้ง นักเรียนส่งงานทันเวลากี่ครั้ง

- 4 - ส่งงานทันเวลาทั้ง 4 ครั้ง
- 3 - ส่งงานทันเวลา 3 ครั้ง
- 2 - ส่งงานทันเวลา 2 ครั้ง
- 1 - ส่งงานทันเวลา 1 ครั้ง
- 0 - ส่งงานไม่ทันเลย หรือไม่ส่ง

ตัวอย่างเกณฑ์การประเมิน

การทำงานร่วมกับผู้อื่น

ระดับ 3 – วางแผนการทำงานร่วมกัน แบ่งงานกันรับผิดชอบ แสดงความคิดเห็นร่วมกัน

ระดับ 2 – วางแผนการทำงานร่วมกัน แต่ไม่ค่อยรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

ระดับ 1 – ไม่ได้วางแผนการทำงานร่วมกัน

มีความรับผิดชอบ

ระดับ 3 – ส่งงานก่อนหรือตรงกำหนดเวลานัดหมาย

- รับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายและปฏิบัติเองจนเป็นนิสัย เป็นระบบแก่ผู้อื่น และแนะนำชักชวนให้ผู้อื่นปฏิบัติ

ระดับ 2 – ส่งงานช้ากว่ากำหนด แต่ได้มีการติดต่อชี้แจงครูผู้สอน มีเหตุผลที่รับฟังได้

- รับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย ปฏิบัติเองจนเป็นนิสัย

ระดับ 1 – ส่งงานช้ากว่ากำหนด

- ปฏิบัติงานโดยอาศัยการชี้แนะ แนะนำ ตักเตือนหรือให้กำลังใจ

มีระเบียบวินัย

ระดับ 3 – สมุดงาน ชิ้นงาน สะอาดเรียบร้อย

- ปฏิบัติตนอยู่ในข้อตกลงที่กำหนดร่วมกันทุกครั้ง

ระดับ 2 – สมุดงาน ชิ้นงาน ส่วนใหญ่สะอาดเรียบร้อย

- ปฏิบัติตนอยู่ในข้อตกลงที่กำหนดร่วมกันเป็นส่วนใหญ่

ระดับ 1 – สมุดงาน ชิ้นงาน ไม่ค่อยเรียบร้อย

- ปฏิบัติตนอยู่ในข้อตกลงที่กำหนดร่วมกันเป็นบางครั้ง ต้องอาศัยการแนะนำ

ทักษะการเขียน

ระดับ 3 - เขียนได้ตรงประเด็น และชัดเจน มีคำนำ เนื้อหา และบทสรุปอย่างชัดเจน ตัวสะกดและไวยากรณ์มีความถูกต้อง สมบูรณ์ ทำให้ผู้อ่านเข้าใจง่าย มีแนวคิดที่น่าสนใจ มีเหตุผล ใช้ภาษาสละสลวย

ระดับ 2 - เขียนได้ตรงประเด็นตามที่กำหนดไว้ มีคำนำ เนื้อหา และบทสรุป ภาษาที่ใช้อาจทำให้ผู้อ่านเกิดความสับสน เหตุผลยังไม่ค่อยสอดคล้องกัน

ระดับ 1 - เขียนไม่ตรงประเด็น ไม่มีการจัดระบบการเขียน เช่น คำนำ เนื้อหา และบทสรุป ภาษาที่ใช้ทำให้ผู้อ่านเกิดความสับสน ขาดเหตุผลสนับสนุน ใช้ศัพท์ที่ไม่เหมาะสม

ทำงานเป็นระบบ รอบคอบ

ระดับ 3 — มีการวางแผนการดำเนินงานเป็นระบบ

- การทำงานมีครบทุกขั้นตอน อาจตัดขั้นตอนที่ไม่สำคัญออก
- จัดเรียงลำดับความสำคัญก่อน-หลัง ถูกต้องครบถ้วน

ระดับ 2 — มีการวางแผนการดำเนินงาน

- การทำงานไม่ครบทุกขั้นตอน และผิดพลาดบ้าง
- จัดเรียงลำดับความสำคัญก่อน-หลัง ได้เป็นส่วนใหญ่

ระดับ 1 — ไม่มีการวางแผนการดำเนินงาน

- การทำงานไม่มีขั้นตอน มีความผิดพลาดต้องแก้ไข
- ไม่จัดเรียงลำดับความสำคัญ

ตัวอย่างแบบประเมินการนำเสนอผลงาน (ด้วยมาตรประมาณค่า)

ประเด็นที่ประเมิน	ระดับคุณภาพการนำเสนอผลงาน				
	5	4	3	2	1
1. พุดเสียงดังชัดเจนถูกต้องตามหลักภาษาไทย					
2. นำเสนออย่างมั่นใจ ท่าทางแคล่วคล่อง					
3. มีภาพ แผนภูมิ ประกอบการอธิบายนำเสนอ					
4. นำเสนอเป็นลำดับขั้นตอน ไม่สับสนวุ่นวาย					
5. สามารถตอบข้อคำถามอย่างมีเหตุผล					
6. มีแนวคิดทักษะกระบวนการที่หลากหลาย					
7. การสรุปผลการนำเสนอผลงาน					
8. สามารถประเมินผลการนำเสนอของตนเองได้					
ผลรวมด้านคุณภาพ					

ตัวอย่าง Rubrics ประเมินการนำเสนอ

ประเด็นที่ประเมิน	ระดับคุณภาพและเกณฑ์		
	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. การดึงดูดความสนใจผู้ฟัง	มีการเริ่มต้นที่แปลกใหม่ น่าสนใจ	ใช้การดึงดูดความสนใจของผู้ฟังแบบเดิมๆ ทั่วไป	มีการเริ่มต้นที่น่าเบื่อ ไม่น่าสนใจ
2. เนื้อหา	นักเรียนแสดงให้เห็นว่าได้ศึกษาค้นคว้ามาอย่างถูกต้อง ละเอียด ครอบคลุม มีการอ้างอิง	นักเรียนค้นคว้ามาอย่างดี แต่ยังมีจุดอ่อนอยู่บ้าง	เนื้อหาที่นำเสนอ จำเป็นต้องค้นคว้าเพิ่มเติมให้สมบูรณ์มากขึ้น

ตัวอย่าง Rubrics ประเมินเพิ่มสะสมงาน

ประเด็นที่ประเมิน	ระดับคุณภาพและเกณฑ์			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. เหตุผลในการเลือกชิ้นงาน	แสดงออกถึงพัฒนาการและความก้าวหน้าในการเรียนรู้อย่างมากและสะท้อนเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้	แสดงออกถึงพัฒนาการและความก้าวหน้าในการเรียนรู้พอสมควรและสะท้อนเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้	แสดงออกถึงพัฒนาการและความก้าวหน้าในการเรียนรู้พอสมควรแต่ไม่สะท้อนเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้	แสดงออกถึงพัฒนาการและความก้าวหน้าในการเรียนรู้เล็กน้อยและไม่สะท้อนเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้
2. การจัดวางระบบและความมีระเบียบ	จัดเรียงส่วนประกอบของแฟ้มไว้อย่างเป็นระบบครบถ้วนและเป็นระเบียบเรียบร้อยอย่างดี	จัดเรียงส่วนประกอบของแฟ้มไว้อย่างค่อนข้างมีระบบครบถ้วน และเป็นระเบียบเรียบร้อยพอสมควร	จัดเรียงส่วนประกอบของแฟ้มไว้อย่างไม่เป็นระบบแต่งานมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยพอสมควร	จัดเรียงส่วนประกอบของแฟ้มไว้อย่างไม่เป็นระบบและงานขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย

ตัวอย่าง Rubrics ประเมินพัฒนาการของเพิ่มสะสมงาน

พัฒนาการ (ระดับคุณภาพ)	คุณลักษณะของเพิ่มสะสมงาน (เกณฑ์)
ก้าวหน้ายอดเยี่ยม (4)	แสดงความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องจากตอนเริ่มต้นถึงปัจจุบัน พัฒนาจากการอ่าน/เขียนจากหัวข้อแคบๆ ไปสู่ความสามารถในการอ่าน/เขียนในหัวข้อที่หลากหลาย สามารถสังเกตและให้คำแนะนำต่อการเปลี่ยนแปลงในงานของตนเอง ทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน
ก้าวหน้ามาก (3)	ผู้เรียนได้ขยายการใช้ภาษาและรู้คำศัพท์ที่กว้างขึ้น สามารถทำงานได้โดยมีอิสระในการอ่าน/เขียนมากยิ่งขึ้น งานมีคุณภาพต่างจากระยะแรก แต่ไม่เท่าประเภทก้าวหน้ายอดเยี่ยม
ก้าวหน้าปานกลาง (2)	งานเขียนของผู้เรียนสอดคล้องกันตลอดและเข้าใจง่าย แต่หัวข้อและเนื้อหายังคงเหมือนเดิม ผู้เรียนอ่านเพื่อความเข้าใจและพอใจในปริมาณที่ไม่มาก มีชิ้นงานที่หลากหลายน้อยและประยุกต์สู่ชีวิตประจำวันได้น้อย
ก้าวหน้าน้อย (1)	เพิ่มสะสมงานมีชิ้นงานน้อย ก้าวหน้าน้อยด้านการอ่าน/เขียน ความตั้งใจในการอ่าน/เขียนมีน้อย
ไม่ก้าวหน้า (0)	เพิ่มสะสมงานไม่มีข้อมูลเพียงพอที่จะประเมินผล เป็นเพียงแฟ้มรวมผลงาน

ตัวอย่าง Rubrics ประเมินเจตคติต่อการร่วมกิจกรรม

ประเด็นที่ประเมิน	ระดับคุณภาพและเกณฑ์		
	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ความกล้าแสดงออก	กล้าแสดงออกด้วยความเต็มใจ กล้าพูด กล้าแสดงออก มีท่าทางประกอบการพูดอย่างมั่นใจ	กล้าแสดงออกแต่มีความเหนียวอายอยู่บ้าง	ไม่กล้าแสดงออก / ไม่พูด
2. ความกระตือรือร้น	ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ	ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายเป็นบางครั้ง	ไม่ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย
3. การเคารพกติกา	ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายตามข้อตกลงในเวลาที่กำหนด แสดงความคิดเห็นและเสนอผลการปฏิบัติงานตามจริงทุกครั้ง	ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายตามข้อตกลงในเวลาที่กำหนด แสดงความคิดเห็นและเสนอผลการปฏิบัติงานเป็นบางครั้ง	ไม่ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายตามข้อตกลงในเวลาที่กำหนด แสดงความคิดเห็นและเสนอผลการปฏิบัติงานไม่ถูกต้องตามกติกา

ตัวอย่าง Rubrics ประเมินการเขียน

ประเด็นที่ประเมิน	ระดับคุณภาพและเกณฑ์		
	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. การสะกดคำ	สะกดคำได้ถูกต้องทุกคำ	สะกดคำผิดเล็กน้อย	สะกดคำผิดมาก
2. การเลือกใช้คำ	ใช้คำสื่อความหมายตรงกับเนื้อหา	ใช้คำสื่อความหมายไม่ตรงกับเนื้อหาบางคำ	ใช้คำสื่อความหมายไม่ตรงกับเนื้อหาหลายคำ
3. โครงสร้างไวยากรณ์	เขียนประโยคได้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ทุกประโยค	เขียนประโยคไม่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์อยู่บ้างเล็กน้อย	เขียนประโยคส่วนใหญ่ผิดหลักไวยากรณ์
4. เครื่องหมายวรรคตอน	ใช้เครื่องหมายวรรคตอนได้ถูกต้องในทุกประโยค	ใช้เครื่องหมายวรรคตอนไม่ถูกต้องในบางประโยค	ไม่มีเครื่องหมายวรรคตอน
5. เนื้อหา	เขียนอธิบายเนื้อหาได้ชัดเจน	เขียนอธิบายเนื้อหาได้พอเข้าใจ	เขียนอธิบายเนื้อหาไม่ชัดเจน

ตัวอย่าง Rubrics ประเมินการทดลอง

ประเด็นที่ประเมิน	ระดับคุณภาพและเกณฑ์			
	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
1. การออกแบบการทดลอง	แบบการทดลองที่ใช้แสดงให้เห็นว่านักเรียนได้มีการวิเคราะห์ปัญหาและออกแบบการทดลองด้วยตนเองและสามารถทำการทดลองได้อย่างเหมาะสม	แบบการทดลองที่ใช้แสดงให้เห็นว่านักเรียนได้นำแบบการทดลองที่มีอยู่แล้วมาใช้โดยมีการควบคุมตัวแปรต่างๆอย่างดี	แบบการทดลองที่ใช้แสดงให้เห็นว่านักเรียนได้นำแบบการทดลองที่มีอยู่แล้วมาใช้โดยมีการควบคุมตัวแปรต่างๆบ้าง	แบบการทดลองที่ไม่เหมาะสม ไม่มี การควบคุมตัวแปรต่างๆ
2. ผลการทดลอง	ผลการทดลองมีความเป็นไปได้ มีการอธิบายผลการทดลองได้ชัดเจน มีการใช้ข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ประกอบการอธิบาย	ผลการทดลองแสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความเข้าใจในการทดลองและรู้ว่าจะอธิบายผลการทดลองนั้นอย่างไร	ผลการทดลองส่วนใหญ่ยอมรับได้ แต่ยังไม่สมบูรณ์ ไม่มีการอธิบายผลการทดลอง	ผลการทดลองยังไม่สมบูรณ์ ไม่มีการสรุปผล ไม่มีการอธิบายผลการทดลอง

ตัวอย่างแบบประเมินความสามารถในการทำการทดลองแบบให้คะแนนด้วยวิธีรูบริก

องค์ประกอบที่พิจารณา	ระดับความสามารถ			หมายเหตุ
	3	2	1	
1. การวางแผนการทดลอง				
2. การปฏิบัติกรทดลอง				
2.1 ด้านเทคนิคการทดลอง				
2.2 ด้านความคล่องแคล่วในการทดลอง				
2.3 ด้านความสะอาดและความเป็นระเบียบ				
3. การจัดทำรายงานผลการทดลอง				

ตัวอย่างเกณฑ์การประเมินความสามารถในการทำการทดลองด้วยการให้คะแนนแบบรูบริก

ประเด็นที่พิจารณา	เกณฑ์
<p>1. การวางแผนการทดลอง</p> <p>พฤติกรรม :</p> <p>1) มีการปรึกษาหารือ (กับผู้ที่เกี่ยวข้อง) เพื่อทำความเข้าใจในขั้นตอนการทดลอง</p> <p>2) มีการวางแผนการทดลองได้อย่างเหมาะสม</p> <p>3) มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับ ผู้ร่วมการทดลองอย่างเหมาะสมและชัดเจน</p> <p>4) มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาขณะทำการทดลองอย่างเหมาะสม</p> <p>5) มีความตั้งใจและทำงานอย่างมีความสุข</p>	<p>3 : ปฏิบัติครบทุกข้อ</p> <p>2 : ปฏิบัติ 3-4 ข้อ</p> <p>1 : ปฏิบัติ 1-2 ข้อ</p>
<p>2. การปฏิบัติการทดลอง</p> <p>2.1 ด้านเทคนิคการทดลอง</p> <p>พฤติกรรม :</p> <p>1) ดำเนินการทดลองอย่างถูกวิธี เป็นขั้นตอน ไม่สับสน</p> <p>2) ใช้อุปกรณ์ต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง</p> <p>3) อ่านค่าและตรวจสอบได้ถูกต้อง</p> <p>4) ทำการทดลองอย่างระมัดระวังและปลอดภัย</p> <p>5) มีความตั้งใจและทำงานอย่างมีความสุข</p>	<p>3 : ปฏิบัติครบทุกข้อ</p> <p>2 : ปฏิบัติ 3-4 ข้อ</p> <p>1 : ปฏิบัติ 1-2 ข้อ</p>
<p>2.2 ด้านความคล่องแคล่วในการทดลอง</p> <p>พฤติกรรม :</p> <p>1) ปฏิบัติการทดลองอย่างคล่องแคล่ว</p> <p>2) ปฏิบัติการทดลองอย่างถูกต้องสมบูรณ์</p> <p>3) มีความมั่นใจในขณะที่ปฏิบัติการทดลอง</p> <p>4) ทำการทดลองได้ทันเวลาที่กำหนด</p> <p>5) มีความตั้งใจและทำงานอย่างมีความสุข</p>	<p>3 : ปฏิบัติครบทุกข้อ</p> <p>2 : ปฏิบัติ 3-4 ข้อ</p> <p>1 : ปฏิบัติ 1-2 ข้อ</p>
<p>2.3 ด้านความสะอาดและความเป็นระเบียบ</p> <p>พฤติกรรม :</p> <p>1) จัดพื้นที่สำหรับการทดลองเรียบร้อยเหมาะสมและเพียงพอ</p> <p>2) จัดวางอุปกรณ์เครื่องใช้ให้ใช้ได้สะดวกขณะทดลอง</p> <p>3) เก็บอุปกรณ์เครื่องใช้หลังทดลองได้ถูกวิธี</p> <p>4) ทำความสะอาดพื้นที่และอุปกรณ์ได้อย่างสะอาดและเรียบร้อย</p> <p>5) มีความตั้งใจและทำงานอย่างมีความสุข</p>	<p>3 : ปฏิบัติครบทุกข้อ</p> <p>2 : ปฏิบัติ 3-4 ข้อ</p> <p>1 : ปฏิบัติ 1-2 ข้อ</p>

ประเด็นที่พิจารณา	เกณฑ์
<p>3. การจัดทำรายงานผลการทดลอง</p> <p>พฤติกรรม :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) เขียนจุดประสงค์การทดลองได้เหมาะสม 2) เขียนสมมติฐานได้เหมาะสม 3) เขียนผลการทดลองได้เหมาะสม 4) เขียนสรุปผลการทดลองได้เหมาะสม 5) เขียนคำถามท้ายการทดลองได้เหมาะสม 	<p>3 : ปฏิบัติครบทุกข้อ</p> <p>2 : ปฏิบัติ 3-4 ข้อ</p> <p>1 : ปฏิบัติ 1-2 ข้อ</p>

ตัวอย่างแบบประเมินโครงการแบบให้คะแนนด้วยวิธีรูบริค

ลำดับที่	รายการ	คะแนน			หมายเหตุ
		3	2	1	
1	ความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่ทำ				
	1.1 การเลือกทำโครงการ				
	1.2 กำหนดปัญหาหรือชื่อเรื่องโครงการ				
	1.3 วิเคราะห์ และวางแผนปฏิบัติงาน				
	1.4 ความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่นำมาอ้างอิง				
2	การใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์				
	2.1 การกำหนดปัญหาหรือชื่อเรื่องโครงการ				
	2.2 สมมติฐานและการกำหนดตัวแปรต่างๆ				
	2.3 การออกแบบการทดลอง				
	2.4 การทดลองและการบันทึกผลการทดลอง				
	2.5 การสรุปผลการทดลอง				
3	ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์				
	3.1 ปัญหาหรือเรื่องมีความสำคัญและแปลกใหม่				
	3.2 วิธีดำเนินการมีความแปลกใหม่				
4	การเขียนรายงาน				
	4.1 ความถูกต้องของรูปแบบการเขียนรายงาน				
	4.2 การนำเสนอข้อมูล				
	4.3 การใช้ภาษาและคำศัพท์ทางวิทยาศาสตร์				
	4.4 ประโยชน์และข้อเสนอแนะ				
5	การนำเสนอผลงาน				
	5.1 การจัดระบบและการนำเสนอผลงาน				
	5.2 การใช้ภาษาและคำศัพท์ทางวิทยาศาสตร์				
	5.3 บุคลิกภาพของผู้นำเสนอผลงาน				
	5.4 การตอบคำถาม				
6	ผลงานและการจัดแสดงโครงการ				
	6.1 วัสดุอุปกรณ์ที่เลือกใช้				
	6.2 ผลงานที่ได้จากการทำโครงการ				
	6.3 การออกแบบการจัดแสดงโครงการ				

ตัวอย่างเกณฑ์การให้คะแนนโครงการแบบให้คะแนนด้วยวิธีรูบริก

องค์ประกอบ	เกณฑ์
<p>1. ความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่ทำ</p> <p>1.1 การเลือกทำโครงการ</p>	<p>3 : รู้จักคิดวิเคราะห์ตนเอง สภาพแวดล้อม หาทงเลือกในการทำโครงการ และมีความรู้ความเข้าใจประโยชน์ของโครงการที่เลือกทำ</p> <p>2 : รู้จักคิดวิเคราะห์ตนเอง สภาพแวดล้อม หาทงเลือกในการทำโครงการ และมีความรู้ความเข้าใจประโยชน์ของโครงการที่เลือกทำอยู่บ้างแต่ไม่ชัดเจน</p> <p>1 : ไม่มีการคิดวิเคราะห์ตนเอง สภาพแวดล้อม ขาดทงเลือกในการทำโครงการ และขาดความรู้ความเข้าใจประโยชน์ของโครงการที่เลือกทำ</p>
<p>1.2 กำหนดปัญหาหรือชื่อเรื่องโครงการ</p>	<p>3 : สามารถกำหนดปัญหาและชื่อเรื่องโครงการได้ชัดเจน เฉพาะเจาะจง กะทัดรัด และสื่อความหมายได้ตรง</p> <p>2 : สามารถกำหนดปัญหาและชื่อเรื่องโครงการได้ชัดเจน และสื่อความหมายได้ แต่ขาดความกะทัดรัด</p> <p>1 : กำหนดปัญหาและชื่อเรื่องโครงการไม่ชัดเจน ขาดความเฉพาะเจาะจง ไม่กะทัดรัด และสื่อความหมายได้ไม่ชัดเจน</p>
<p>1.3 วิเคราะห์ และวางแผนปฏิบัติงาน</p>	<p>3 : สามารถวิเคราะห์ และวางแผนปฏิบัติงานได้ถูกต้องเหมาะสม ตามขั้นตอนกระบวนการทำงาน ประหยัด และปลอดภัย</p> <p>2 : สามารถวิเคราะห์ และวางแผนปฏิบัติงานได้ถูกต้องเหมาะสม ตามขั้นตอนกระบวนการทำงาน แต่ไม่คำนึงถึงความประหยัดและปลอดภัย</p> <p>1 : วิเคราะห์ และวางแผนปฏิบัติงานไม่เหมาะสม ไม่มีขั้นตอนกระบวนการทำงาน ไม่ประหยัด และไม่คำนึงถึงปลอดภัย</p>
<p>1.4 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่น่ามาอ้างอิง</p>	<p>3 : สามารถอ้างอิงถึงความรู้ที่เกี่ยวข้องได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และมีความเข้าใจในความรู้ที่อ้างถึงเป็นอย่างดี</p> <p>2 : สามารถอ้างอิงถึงความรู้ที่เกี่ยวข้องได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และมีความเข้าใจในความรู้ที่อ้างถึง มีบางส่วนที่ไม่เข้าใจและสับสนบ้าง แต่สามารถอธิบายให้เข้าใจได้</p> <p>1 : สามารถอ้างอิงถึงความรู้ที่เกี่ยวข้องได้ แต่ไม่สามารถอธิบายให้เข้าใจได้</p>
<p>2. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์</p> <p>2.1 ปัญหาหรือเรื่องมีความสำคัญและแปลกใหม่</p>	<p>3 : ปัญหาหรือเรื่องมีความแปลกใหม่ สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น น่าสนใจมาก และยังไม่มีส่วนอื่นทำมาก่อน</p> <p>2 : ปัญหาหรือเรื่องน่าสนใจ ดัดแปลง เปลี่ยนแปลงจากที่ผู้อื่นเคยทำมาก่อนเป็นส่วนใหญ่</p> <p>1 : ปัญหาหรือเรื่องไม่น่าสนใจ ไม่มีความแปลกใหม่ ลอกเลียนแบบจากที่ผู้อื่นเคยทำมาก่อน</p>

องค์ประกอบ	เกณฑ์
2.2 วิธีดำเนินการ มีความแปลกใหม่	<p>3 : วิธีการแก้ปัญหา วิธีการวัดและควบคุมตัวแปร วิธีการรวบรวมข้อมูล การเลือกและทดสอบความเหมาะสมของอุปกรณ์เป็นไปอย่างถูกต้อง เหมาะสม น่าสนใจและแปลกใหม่ ยังไม่มีผู้อื่นทำมาก่อน</p> <p>2 : วิธีการแก้ปัญหา วิธีการวัดและควบคุมตัวแปร วิธีการรวบรวมข้อมูล การเลือกและทดสอบความเหมาะสมของอุปกรณ์เป็นไปอย่างถูกต้อง เหมาะสม น่าสนใจ คัดแปลงเปลี่ยนแปลงจากผู้อื่นเคยทำมาก่อน</p> <p>1 : วิธีการแก้ปัญหา วิธีการวัดและควบคุมตัวแปร วิธีการรวบรวมข้อมูล การเลือกและทดสอบความเหมาะสมของอุปกรณ์เป็นไปอย่างถูกต้อง เหมาะสม ไม่น่าสนใจ และลอกเลียนแบบจากผู้อื่น</p>
3. การเขียนรายงาน 3.1 ความถูกต้องของรูปแบบการเขียนรายงาน	<p>3 : เขียนครอบคลุมหัวข้อที่สำคัญ แยกแต่ละหัวข้อได้อย่างชัดเจน รูปแบบสวยงาม เป็นระเบียบ น่าสนใจมาก</p> <p>2 : เขียนครอบคลุมหัวข้อที่สำคัญ แยกแต่ละหัวข้อได้อย่างชัดเจน รูปแบบธรรมดา น่าสนใจบางส่วน</p> <p>1 : เขียนไม่ครอบคลุมหัวข้อที่สำคัญ บางหัวข้อขาดหายหรือสลับหัวข้อ รูปแบบธรรมดา ไม่น่าสนใจ</p>
3.2 การนำเสนอข้อมูล	<p>3 : นำเสนอข้อมูลในลักษณะตาราง กราฟ หรือรูปภาพถูกต้องเหมาะสมชัดเจนมาก มีรูปแบบสวยงามและแปลกใหม่</p> <p>2 : นำเสนอข้อมูลในลักษณะตาราง กราฟ หรือรูปภาพถูกต้องเหมาะสมชัดเจน มีรูปแบบธรรมดาไม่แปลกใหม่</p> <p>1 : นำเสนอข้อมูลในลักษณะตาราง กราฟ หรือรูปภาพไม่ละเอียด อ่านเข้าใจยาก รูปแบบธรรมดา และไม่น่าสนใจ</p>
3.3 การใช้ภาษา	<p>3 : ภาษาที่ใช้ถูกต้อง ชัดเจน และสละสลวย อ่านแล้วเข้าใจง่าย</p> <p>2 : ภาษาที่ใช้ถูกต้อง ชัดเจนเป็นส่วนใหญ่ แต่อ่านแล้วเข้าใจง่าย</p> <p>1 : ภาษาที่ใช้ไม่ถูกต้องเกือบทั้งหมด อ่านแล้วเข้าใจยาก</p>
3.4 ประโยชน์และข้อเสนอแนะ	<p>3 : เขียนประโยชน์และข้อเสนอแนะได้ถูกต้องชัดเจน เหมาะสม และสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของเรื่องที่ศึกษา</p> <p>2 : เขียนประโยชน์และข้อเสนอแนะได้ถูกต้องชัดเจน มีบางส่วนไม่เหมาะสม และไม่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของเรื่องที่ศึกษา</p> <p>1 : เขียนประโยชน์และข้อเสนอแนะได้ถูกต้องเพียงบางส่วน และไม่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของเรื่องที่ศึกษา</p>
4. การนำเสนอผลงาน 4.1 การจัดระบบการนำเสนอผลงาน	<p>3 : การนำเสนอผลงานมีการจัดลำดับขั้นตอนแต่ละหัวข้อชัดเจน ทำให้เข้าใจได้ง่าย</p> <p>2 : การนำเสนอผลงานมีการจัดลำดับขั้นตอนที่สับสนบ้างเล็กน้อย แต่สามารถทำให้เข้าใจได้</p> <p>1 : การนำเสนอผลงานมีการจัดลำดับขั้นตอนที่สับสนมาก ทำให้ไม่เข้าใจเรื่องที่น่าเสนอ</p>

องค์ประกอบ	เกณฑ์
4.2 การใช้ภาษา	3 : ภาษาที่ใช้ในการนำเสนอผลงาน ถูกต้อง ชัดเจน และสละสลวย ฟังแล้วเข้าใจง่าย 2 : ภาษาที่ใช้ในการนำเสนอผลงาน ไม่ถูกต้องบ้างเล็กน้อย ฟังแล้วเข้าใจได้ 1 : ภาษาที่ใช้ในการนำเสนอผลงาน ส่วนใหญ่ไม่ถูกต้อง ฟังแล้วไม่เข้าใจ
4.3 บุคลิกภาพของผู้นำเสนอ	3 : บุคลิก ลีลาท่าทางดี น้ำเสียงชัดเจน มีความรู้ในเรื่องที่พูดเป็นอย่างดี คล่องแคล่วไม่ติดขัด 2 : บุคลิก ลีลาท่าทางดี น้ำเสียงชัดเจน มีความสับสนในเรื่องที่พูดเล็กน้อย คล่องแคล่วและไม่ติดขัด 1 : บุคลิก ลีลาท่าทางพอใช้น้ำเสียงเบาไม่ชัดเจน มีความสับสนในเรื่องที่พูด ไม่คล่องแคล่วและติดขัดบ่อยครั้ง
4.4 การตอบคำถาม	3 : อธิบายและตอบคำถามได้ถูกต้อง ชัดเจนมาก 2 : อธิบายและตอบคำถามได้ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่ และสามารถอธิบายให้เข้าใจได้ 1 : อธิบายและตอบคำถามได้เล็กน้อย ส่วนใหญ่ไม่ถูกต้อง และตอบคำถามผิดมาก
5. ผลงานและการจัดแสดงโครงการ 5.1 วัสดุอุปกรณ์ที่เลือกใช้	3 : เลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ทุกอย่างได้เหมาะสมกับโครงการที่ทำการศึกษา 2 : เลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ส่วนมากได้ค่อนข้างเหมาะสมกับโครงการที่ทำการศึกษา 1 : เลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ทั้งหมดไม่เหมาะสมกับโครงการที่ทำการศึกษา
5.2 ผลงานที่ได้จากการทำโครงการ	3 : ผลงานที่ได้จากการทำโครงการ ประสบความสำเร็จมีคุณภาพ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ดี 2 : ผลงานที่ได้จากการทำโครงการขาดความสมบูรณ์บางส่วน ถ้าได้รับการปรับปรุงจะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ 1 : ผลงานที่ได้จากการทำโครงการไม่ประสบความสำเร็จ
5.3 การออกแบบการจัดแสดงโครงการ	3 : การออกแบบการจัดแสดงโครงการ การนำเสนอข้อมูล การใช้วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ การเขียนโปสเตอร์ มีความประณีต สะอาด รูปแบบสวยงาม มีความแปลกใหม่ และดึงดูดความสนใจได้มาก 2 : การออกแบบการจัดแสดงโครงการ การนำเสนอข้อมูล การใช้วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ การเขียนโปสเตอร์ มีความประณีต สะอาด รูปแบบธรรมดา ไม่มีความแปลกใหม่ ดึงดูดความสนใจได้เล็กน้อย 1 : การออกแบบการจัดแสดงโครงการ การนำเสนอข้อมูล การใช้วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ การเขียนโปสเตอร์ ไม่มีความประณีต รูปแบบธรรมดา และไม่ดึงดูดความสนใจเลย

ตัวอย่างเกณฑ์รูบริกในการประเมินรายงาน

ระดับคะแนน	เกณฑ์
4	<ul style="list-style-type: none"> • หน้าปกรายงาน : ชื่อเรื่อง ชื่อนักเรียน ชั้นเรียน วันเดือนปี เป็นไปตามตัวอย่างที่กำหนดให้ • ตัวเอกสาร : มีเอกสารอย่างน้อย 4 หน้า การจัดรูปแบบเป็นไปตามที่กำหนดให้ • การอ้างอิงในเนื้อหา : มีการอ้างอิงอย่างเหมาะสมเป็นไปตามตัวอย่างที่กำหนดให้ • บรรณานุกรม : มีบรรณานุกรมอย่างน้อย 5 รายการ มีการเรียงลำดับตามตัวอักษรและรูปแบบถูกต้องตามที่กำหนดให้
3	<ul style="list-style-type: none"> • หน้าปกรายงาน : ชื่อเรื่อง ชื่อนักเรียน ชั้นเรียน วันเดือนปี เป็นไปตามตัวอย่างที่กำหนดให้ • ตัวเอกสาร : มีเอกสารอย่างน้อย 3 หน้า การจัดรูปแบบเป็นไปตามที่กำหนดให้ • การอ้างอิงในเนื้อหา : มีการอ้างอิงอย่างเหมาะสมเป็นไปตามตัวอย่างที่กำหนดให้ • บรรณานุกรม : มีบรรณานุกรมอย่างน้อย 4 รายการ มีการเรียงลำดับตามตัวอักษรและรูปแบบถูกต้องตามที่กำหนดให้
2	<ul style="list-style-type: none"> • หน้าปกรายงาน : ชื่อเรื่อง ชื่อนักเรียน ชั้นเรียน วันเดือนปี เป็นไปตามตัวอย่างที่กำหนดให้ • ตัวเอกสาร : มีเอกสารอย่างน้อย 3 หน้า การจัดรูปแบบไม่เป็นไปตามที่กำหนดให้ • การอ้างอิงในเนื้อหา : มีการอ้างอิงเป็นส่วนใหญ่ แต่ไม่เป็นไปตามตัวอย่างที่กำหนดให้ • บรรณานุกรม : มีบรรณานุกรมอย่างน้อย 3 รายการ การเรียงลำดับตามตัวอักษรไม่ถูกต้องและรูปแบบไม่ถูกต้อง
1	<ul style="list-style-type: none"> • หน้าปกรายงาน : ชื่อเรื่อง ชื่อนักเรียน ชั้นเรียน วันเดือนปี ไม่เป็นไปตามตัวอย่างที่กำหนดให้ • ตัวเอกสาร : มีเอกสารอย่างน้อย 2 หน้า การจัดรูปแบบอาจไม่เป็นไปตามที่กำหนดให้ • การอ้างอิงในเนื้อหา : ไม่มีการอ้างอิง , หรืออ้างอิงไม่ถูกต้อง • บรรณานุกรม : มีบรรณานุกรมอย่างน้อย 2 รายการ แต่รูปแบบไม่ถูกต้อง
0	<ul style="list-style-type: none"> • หน้าปกรายงาน : ชื่อเรื่อง ชื่อนักเรียน ชั้นเรียน วันเดือนปี เป็นไปตามตัวอย่างที่กำหนดให้ • ตัวเอกสาร : มีเอกสารอย่างน้อย 2 หน้า การจัดรูปแบบอาจไม่เป็นไปตามที่กำหนดให้ • การอ้างอิงในเนื้อหา : ไม่มีการอ้างอิง • บรรณานุกรม : ไม่มีรายการบรรณานุกรม

ตัวอย่างแบบประเมิน การนำเสนอผลงาน

เรื่อง

..../...../....

หัวข้อการประเมิน	คะแนน	เพื่อน ประเมิน	ครู ประเมิน
เนื้อหา			
● ตรงตามจุดประสงค์	15		
● ครอบคลุม ครบถ้วน	15		
● ชัดเจน เหมาะสมกับเวลา	10		
● ข้อมูลเป็นปัจจุบัน	10		
การนำเสนอ			
● ความคิดสร้างสรรค์	5		
● ความสวยงาม	5		
● ความเหมาะสมของสไลด์กับเนื้อหา	5		
● กระตุ้นความสนใจ	5		
● การลำดับเนื้อหาเข้าใจง่าย	5		
การใช้ภาษา			
● ข้อความถูกต้องของภาษา/ไวยากรณ์	5		
● ชัดเจน เข้าใจง่าย	5		
กระบวนการกลุ่ม			
● การแบ่งงาน	5		
● การให้ความร่วมมือ	5		
● การยอมรับความเห็นของสมาชิกในกลุ่ม	5		
คะแนนรวม	100		
ผลการประเมิน			

ผู้ประเมิน.....

การประเมิน/ตัดสินผลการเรียน

การจัดการศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสัมฤทธิ์ผลตามหลักสูตร ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนทุกวิชาตามหลักสูตร มีความหมายและมีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนทั้งสิ้น และเพื่อให้รู้ว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ หรือมีพัฒนาการอย่างไรในวิชาต่าง ๆ จำเป็นต้องมี การประเมิน และการประเมินในที่นี้ มิได้หมายถึงการทดสอบด้วยข้อสอบเขียนตอบในกระดาษคำตอบ เท่านั้น แต่ วิธีการประเมินจะครอบคลุมถึง การตรวจแบบฝึกหัด ผลงาน โครงงาน โครงการ แฟ้มสะสมงาน การประเมินการปฏิบัติ การวิเคราะห์บันทึกเหตุการณ์ การสังเกต สัมภาษณ์ต่างๆ เพื่อนำผลไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการเรียนของผู้เรียน และเพื่อการตัดสินผลการเรียน

ผู้ประเมินไม่ควรมองการวัดและประเมินผล แยกส่วนจากการเรียนการสอน การประเมิน ต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการเรียนการสอน การประเมินมีหลายรูปแบบเพื่อให้สามารถ ประเมิน กระบวนการและผลผลิตได้ นอกจากนี้ยังเน้นการแก้ปัญหาในวิถีชีวิตที่เป็นจริง วิธีการประเมินจะต้อง กระตุ้นให้ผู้เรียนได้แสดงออกซึ่งความรู้ ความสามารถอย่างเต็มที่ ฉะนั้น การประเมินที่จะทำให้ได้มา ซึ่งข้อมูลที่สะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนได้ จะต้องไม่อยู่กับที่ หรือทำ ณ เวลาใด เวลาหนึ่ง เท่านั้น แต่จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลมาพัฒนา/กระตุ้นให้เกิดการพัฒนา จุดจุดที่เป็นความ คาดหวัง โดยจะมีการประเมินสรุปเมื่อสิ้นภาคเรียน หรือสิ้นปีการศึกษา เพื่อให้ทราบว่าผู้เรียนมี ผลสัมฤทธิ์ระดับใด

ซึ่ง การประเมินอย่างต่อเนื่องนั้น เป้าหมายมิใช่เพื่อการเก็บคะแนน แต่เพื่อนำผลมา ปรับปรุงพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียนเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม หากจะมีการนำผลการประเมินระหว่าง เรียนมาเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน ก็สามารถกระทำได้ หากผู้ประเมินมีความ เชื่อว่า ผลการประเมินนั้น เป็นสิ่งสะท้อนความสำเร็จในส่วนนั้นได้

ในการประเมินตามสภาพจริงต้องมีการประเมินทุกระยะ ประเมินรอบด้าน 360 องศา ประเมินอย่างต่อเนื่อง ครูจะต้องสรุปผลการประเมินนักเรียนจากข้อมูลรายละเอียดที่ได้จากการประเมิน ทั้งหลาย ในที่นี้จะกล่าวถึงการประเมินงานแต่ละชิ้น และการประเมินผลรวมในรายวิชาหรือกลุ่มสาระ การเรียนรู้

1. การประเมินงานแต่ละชิ้น เช่น ชิ้นงาน หรือโครงงาน

ในการประเมินชิ้นงานหรือโครงงานควรกำหนดระยะเวลาในการประเมินเป็นช่วงไว้ อย่างน้อย 3 ช่วงคือ ชิ้นของการวางแผน ชิ้นปฏิบัติ และชิ้นเสนอผลงาน ในแต่ละช่วงของการ ดำเนินงาน ครูจะต้องคอยดูแล ให้คำปรึกษา และให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด เมื่อตรวจแผนแล้วถ้าแผนยัง บกพร่องจะต้องแก้ไขก่อนให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ

ตัวอย่างในการทำชิ้นงานหรือโครงการน ได้กำหนดเกณฑ์ไว้ดังนี้

การวางแผน ประกอบด้วย 2 rubric กำหนดน้ำหนัก	1	ส่วน
การปฏิบัติ ประกอบด้วย 3 rubric กำหนดน้ำหนัก	2	ส่วน
ผลงาน ประกอบด้วย 1 rubric กำหนดน้ำหนัก	1	ส่วน
รวม	4	ส่วน

รายการประเมิน	ระดับที่ได้	ระดับเฉลี่ย	ค่าตามน้ำหนัก
การวางแผน rubric 1	2	$(2 + 3)/2 = 2.5$	$2.5 \times 1 = 2.5$
rubric 2	3		
การปฏิบัติ rubric 3	2	$(2 + 3 + 4)/3 = 3.0$	$3 \times 2 = 6$
rubric 4	3		
rubric 5	4		
ผลงาน rubric 6	4	4	$4 \times 1 = 4$

สรุปผลการประเมินชิ้นงานหรือโครงการนี้ $= (2.5 + 6 + 4)/4 = 12.5 / 4 = 3.12 = 3$

หากยังยึดติดอยู่กับคะแนน ก็สามารถเทียบเป็นคะแนนได้ดังนี้

สมมติคะแนนเต็ม 20 เมื่อแบ่งตามน้ำหนักที่กำหนดไว้ข้างต้นจะได้ดังนี้

รายการประเมิน	ระดับที่ได้	ระดับเฉลี่ย	น้ำหนักคะแนน	ค่าคะแนนตามน้ำหนัก
การวางแผน rubric 1	2	$(2 + 3)/2 = 2.5$	1(5)	$2.5 \times 5 = 12.5$
rubric 2	3			
การปฏิบัติ rubric 3	2	$(2 + 3 + 4)/3 = 3.0$	2(10)	$3 \times 10 = 30$
rubric 4	3			
rubric 5	4			
ผลงาน rubric 6	4	4	1(5)	$4 \times 5 = 20$

สรุปคะแนนที่ได้ $= (12.5 + 30 + 20)/4 = 62.5 / 4 = 15.62 = 16$ คะแนน

2. การประเมินผลรวมทั้งวิชาหรือสาระการเรียนรู้ตลอดภาคเรียน/ตลอดปี

เมื่อผลการประเมินย่อยแต่ละครั้งอยู่ในรูปของระดับตาม rubric ที่มีระดับเท่ากันหมด การพิจารณาระดับผลการเรียน (Grade) ก็ทำได้ไม่ยาก เพียงเอนน้ำหนักที่กำหนดไว้มาคูณกับผลการประเมินแต่ละส่วนแล้วหารด้วยจำนวนน้ำหนักที่กำหนด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

สมมติว่าวิชาหนึ่งหรือสาระหนึ่ง ประกอบด้วยการประเมินย่อย 8 ส่วน ประเมินปลายภาค 2 ส่วน มีรายละเอียดดังนี้

การประเมินย่อย (Formative) น้้าหนัก 8 ส่วน ประกอบด้วย

- การบ้าน น้้าหนัก 2 ส่วน
- การทดสอบย่อย 3 ครั้ง แต่ละครั้งน้้าหนัก 1 ส่วน รวม 3 ส่วน
- โครงการกลุ่ม น้้าหนัก 2 ส่วน
- แฟ้มสะสมงาน น้้าหนัก 1 ส่วน

การประเมินผลรวม (Summative) น้้าหนัก 2 ส่วน

นักเรียนคนหนึ่งได้รับการประเมินดังนี้

รายการประเมิน	ระดับที่ได้	น้้าหนัก (ส่วน)	
Formative			
การบ้าน	2	2	$2 \times 2 = 4$
สอบย่อย 1	3	1	$3 \times 1 = 3$
สอบย่อย 2	2	1	$2 \times 1 = 2$
สอบย่อย 3	4	1	$4 \times 1 = 4$
โครงการกลุ่ม	3	2	$3 \times 2 = 6$
แฟ้มสะสมงาน	1	1	$1 \times 1 = 1$
Summative	2	2	$2 \times 2 = 4$
	รวม	10	24

$$\text{ระดับคะแนน (Grade)} = 24/10 = 2.4$$

$$\text{ดังนั้นนักเรียนคนนี้จะได้เกรดในรายวิชานี้} = 2$$

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าในการตัดสินผลการเรียนมี นโยบายให้ปลอด 0 ร มส นั้น คงมิได้หมายความว่า จะมีการให้ผลการเรียน 0 ร มส ไม่ได้เลย แต่สถานศึกษามีหน้าที่ที่จะต้องจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ตามความคาดหวัง กรณีผู้เรียนมีปัญหาด้านการเรียน จนเป็นเหตุให้ได้ระดับผลการเรียน “0” ซึ่งถือว่าไม่ผ่านหรือมีผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ ครูผู้สอนจะต้องหาสาเหตุและดำเนินการแก้ไข ซึ่งหลักการของการประเมินเพื่อปรับปรุงพัฒนา นั้นกระบวนการประเมินจะต้องกระทำอย่างต่อเนื่องควบ คู่ไปกับการจัดการเรียนการสอน เมื่อทราบว่าผู้เรียนมีข้อบกพร่องตรงจุดไหน ผู้เรียนจะต้องได้รับการแก้ไขทันทีเพื่อให้สามารถเรียนต่อไปได้ ฉะนั้นโอกาสที่ผู้เรียนจะได้ระดับผลการเรียน “0” จึงเป็นไปได้น้อยมาก และหากยังได้ “0” ผู้สอนก็ต้องหาทางแก้ปัญหา ทางการเรียนให้แก่ผู้เรียนอย่างจริงจัง การประเมินตามกรณีนี้ ก็จะต้องประเมินอย่างจริงจังเช่นกัน ซึ่งในที่สุด ความคิดของผู้เรียนที่ว่า “ก็รอเดี๋ยว ครูก็ให้ผ่าน” ก็จะไม่มียึดต่อไป

กรณี คิด “ร” “มส” ก็เช่นกัน ร และ มส เป็นผลการเรียนที่มีเงื่อนไข ซึ่งมีได้เกิดจาก ตัวผลของการประเมิน แต่เกิดจากเงื่อนไข หรือปัจจัยอื่นของผู้เรียน ทำให้ไม่สามารถรับการวัดหรือประเมินผลการเรียนได้ สถานศึกษาจึงควรวางระบบการดำเนินงานด้านการวัดผล ที่ชัดเจน รอบคอบ รัดกุม มีการติดตามดูแลอย่างใกล้ชิด จริงจัง เพื่อ ช่วยป้องกัน มิให้เกิดปัญหากับผู้เรียนจนนำไปสู่ การคิด ร และ มส และหากเป็นเหตุที่หลีกเลี่ยงหรือป้องกัน มิได้ การดำเนินการประเมิน เพื่อแก้ไข ร และ มส ก็จะต้องดำเนินการอย่างจริงจังอีกเช่นกัน
